

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

โรคเอดส์ เป็นโรคที่นอกจากจะเกี่ยวข้องกับความบกพร่องของภูมิคุ้มกันของร่างกายแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งต่ออารมณ์ความรู้สึกอีกด้วย จากการศึกษาวิจัยของ Kelly พบว่า กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อเอดส์จะปฏิเสธข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ ในขณะที่พวกเขามีระดับความตื่นกลัวต่อโรคเอดส์สูงอยู่แล้ว เนื่องจากโรคเอดส์เป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ทางเพศ และความกลัว ทำให้คนทั่วไปไม่สนใจและละเลยต่อคำแนะนำในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ (ดวงภัลสร พานิชศุภผล, 2535: 47)

การรณรงค์ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ที่ผ่านมาของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีผลทำให้ประชาชนโดยทั่วไปเกิดความตื่นตระหนก และรับรู้ถึงความน่าเกลียดน่ากลัวของโรคเอดส์ ก่อให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้นระหว่างผู้ติดเชื้อกับคนทั่วไปอันเป็นปัญหาสำคัญของสังคม ผู้ติดเชื้อไม่ได้รับโอกาสและกำลังใจในการประกอบอาชีพ จำเป็นต้องหนีออกจากสังคม ทำให้การควบคุมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์เป็นไปได้ยากลำบาก และท้ายที่สุดก็เป็นเหตุให้จำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ในประเทศไทยถูกละเลยมากขึ้นถึง 1 ล้านคนในปัจจุบัน และเป็นประเทศที่ได้ชื่อว่ามีอัตราการแพร่ระบาดของเชื้อเอดส์รวดเร็วและรุนแรงมากที่สุดประเทศหนึ่ง แม้ว่าการรณรงค์ในระยะต่อมามีลดระดับความน่ากลัวที่ใช้ในงานรณรงค์โฆษณาแล้วก็ตาม

การศึกษาวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของการใช้ความน่ากลัวในภาพยนตร์โฆษณาต่อต้านโรคเอดส์ต่อกลุ่มผู้มีความเสี่ยงสูง" จึงเกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการใช้ความน่ากลัวในระดับต่างกัน ในภาพยนตร์โฆษณาต่อต้านโรคเอดส์ต่อกลุ่มผู้มีความเสี่ยงสูง การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการทำสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) กับกลุ่มตัวอย่างผู้มีความเสี่ยงสูง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มชายนักเที่ยว, กลุ่มหญิงอาชีพพิเศษ และกลุ่มชายรักร่วมเพศ รวมทั้งการสัมภาษณ์เจาะลึก (Indepth Interview) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อเอดส์ เพื่อหาข้อมูลมาเป็นส่วนสนับสนุน หรือโต้แย้งข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ที่มีระดับความกลัวแตกต่างกัน

เมื่อนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมาทำการวิเคราะห์พบว่า ระดับความน่ากลัวในภาพยนตร์โฆษณาต่อต้านโรคเอดส์ที่แตกต่างกัน จะส่งผลให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกกลัวโรคเอดส์แตกต่างกัน โดยความกลัวที่มีระดับแตกต่างกันนี้ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าจะสอดคล้องกับประสิทธิภาพของสื่อในการลดจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ลงได้ต่างกันคือ สื่อที่ใช้ระดับความน่ากลัวสูงจะมีประสิทธิภาพมากกว่าสื่อที่ใช้ความน่ากลัวระดับปานกลางและต่ำ โดยหลังจากที่ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาทั้ง 3 กลุ่มได้ชมภาพยนตร์โฆษณาทั้ง 4 เรื่องแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่เห็นว่าภาพยนตร์โฆษณาที่ก่อให้เกิดกลัวโรคเอดส์มากที่สุดคือภาพยนตร์โฆษณาเรื่อง "กรรม" เพราะเป็นภาพยนตร์ที่ให้อารมณ์สะเทือนใจมากที่สุด ซึ่งตรงกับการจัดลำดับของผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน ที่ได้จัดลำดับความน่ากลัวไว้ในขั้นตอนของการคัดเลือกเครื่องมือด้วย

สำหรับประสิทธิภาพของสื่อเอดส์ที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าน่าจะเป็นสื่อรณรงค์ที่สามารถลดอัตราการติดเชื้อเอดส์ลงได้นั้น ผู้วิจัยเห็นว่าคำตอบของกลุ่มตัวอย่างมีความสอดคล้องกับสื่อเอดส์ที่ตนเองรู้สึกชอบ นั่นก็คือเมื่อตนเองชอบแล้วก็คิดว่าสื่อเรื่องนั้นเป็นสื่อที่ดี น่าที่จะสามารถลดอัตราการติดเชื้อเอดส์ลงได้ โดยสื่อเอดส์ที่กลุ่มเป้าหมายเลือกก็จะมีเรื่องที่ 4 "กรรม" และเรื่องที่ 2 "เตียงสุดท้าย" มากที่สุด นั่นคือกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่เห็นว่ายังจำเป็นต้องใช้ความน่ากลัวมานำเสนอในงานรณรงค์โรคเอดส์ เพราะหากไม่นำมาใช้ จะทำให้คนไม่กลัวโรคเอดส์ แม้ว่าการใช้ความน่ากลัวจะมีผลกระทบต่อผู้ติดเชื้อ ผู้คนแวดล้อมรังเกียจ ทำให้คนเหล่านั้นไม่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ จึงต้องมีความระมัดระวังในการใช้ด้วย โดยผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาได้เสนอความคิดเห็นว่าไม่ควรเน้นความน่ากลัวเป็นหลัก แต่ควรใช้แทรกในสื่อเท่านั้น เช่นใช้ในลักษณะของข้อเท็จจริงที่เป็นความรู้ ข้อมูลทางวิชาการ หรือการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของผู้แสดง ไม่ใช่การใช้ภาพความน่าเกลียดน่ากลัวของผู้ติดเชื้อมานำเสนอ

ในจุดนี้เองทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้ความน่ากลัวมานำเสนอในงานรณรงค์โรคเอดส์นั้น ไม่จำเป็นที่จะต้องใช้รูปภาพแสดงถึงความน่าเกลียดน่ากลัว แต่สามารถใช้ข้อเท็จจริงของสถานการณ์โรคเอดส์ และการแสดงออกของอารมณ์ความรู้สึกมาทดแทนได้ ดังตัวอย่างจากภาพยนตร์โฆษณาที่นำมาเป็นเครื่องมือในการทำสนทนากลุ่มเรื่องทั้ง 4 "กรรม" ที่แม้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มหลายท่าน

เห็นว่าเป็นเรื่องที่น่ากลัวมากที่สุด แต่ในเนื้อเรื่องก็ไม่ได้มีภาพที่แสดงถึงความน่าเกลียดน่ากลัวของโรคเอดส์แต่ประการใด

และนอกเหนือจากการแทรกความน่ากลัวในงานโฆษณาแล้ว กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ยังเห็นว่า สื่อเอดส์ที่มีประสิทธิภาพควรที่จะมีเนื้อหาหลากหลาย ตั้งแต่การชี้ให้เห็นสาเหตุของโรค, ให้ข้อมูลการป้องกัน, การปฏิบัติตัวเมื่อติดเชื้อเอดส์ และการให้กำลังใจผู้ติดเชื้อของคนรอบข้าง ผู้เข้าร่วมกลุ่มเห็นว่าโฆษณาที่น่ามาฉายให้ดูทุกเรื่องเป็นสื่อเอดส์ที่ดี หากนำมาผสมผสานกันก็สามารถที่จะเป็นสื่อเอดส์ที่มีประสิทธิภาพได้

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อเอดส์โดยทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อเอดส์โดยทั่วไปมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย หากแต่อาจยังไม่มี ความสม่ำเสมอในการรณรงค์ อีกทั้งความยาวของเนื้อเรื่องสั้นและความถี่การแพร่ภาพต่ำมาก อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างยกตัวอย่างงานโฆษณาต่อต้านโรคเอดส์ พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยเท่านั้นที่สามารถยกตัวอย่างภาพยนตร์โฆษณาโรคเอดส์ได้

กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะสำหรับสื่อเอดส์ในอนาคต ซึ่งสามารถสรุปได้เป็นข้อดังนี้

1. ควรใช้ความกลัวมานำเสนอในงานโฆษณาต่อต้านโรคเอดส์ แต่การนำเสนอควรเป็นในลักษณะของการแทรกข้อเท็จจริง ข้อมูลทางวิชาการ หรืออารมณ์ของผู้แสดง มากกว่ารูปภาพน่าเกลียดน่ากลัวของโรคเอดส์
2. การรณรงค์ควรมีเนื้อหาหลากหลาย ตั้งแต่การชี้แจงถึงสาเหตุการเกิดโรค, การป้องกัน, การปฏิบัติตัวเมื่อติดเชื้อเอดส์ และการให้กำลังใจผู้ติดเชื้อของคนรอบข้าง
3. จัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียน ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นต้นไป โดยการศึกษาี้ ควรเน้นให้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริงด้วย
4. ความยาว และของความถี่ของภาพยนตร์โฆษณาควรมีมากขึ้น
5. จัดให้อยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสมที่ทุกคนสามารถได้รับชม เช่น ในช่วงเช้า, หลังข่าว หรือช่วงละคร เป็นต้น
6. จัดให้มีหนังสือคู่มือเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์โดยตรง

7. จัดทำคอลลัมน์โรคเอดส์ ในหนังสือนิตยสารทั่วไป
8. ให้มีการใช้สื่อบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือสูง และมีมนุษยสัมพันธ์ในการสื่อสารโรคเอดส์มากขึ้น เพื่อสื่อที่นำไปใช้จะมีลักษณะ Active มากกว่า Passive คือรณรงค์แบบรุกไปถึงตัวผู้รับสารเอง ไม่ต้องรอให้ผู้รับสารเปิดรับข่าวสารเอง

อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นที่รวบรวมในที่นี้ ถือเป็นความเห็นจากผู้รับสารที่ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องสื่อเอดส์โดยตรง จึงไม่สามารถนำมาใช้หรือถือปฏิบัติโดยไม่มีการศึกษาอย่างถี่ถ้วนก่อน

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์โดยทั่วไป

ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาโดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคเอดส์ค่อนข้างดี ทราบถึงสาเหตุ, การติดต่อ รวมถึงการป้องกัน ทราบว่าเมื่อติดเชื้อเอดส์แล้วผู้ติดเชื้อจะไม่แสดงอาการในทันที และระยะเวลาของการแสดงอาการนั้นจะขึ้นอยู่กับการรักษาสุขภาพกายและจิตของผู้ป่วยเอง รวมถึงการให้กำลังใจจากคนรอบข้าง อีกทั้งเชื่อว่าหากมีเพศสัมพันธ์กับผู้ติดเชื้อเอดส์โดยไม่ป้องกันเพียงครั้งเดียวก็สามารถติดเชื้อได้

นอกจากนี้ยังเห็นว่าการยอมรับและให้กำลังใจผู้ป่วยเป็นสิ่งที่ดีควรกระทำ เพราะผู้ป่วยโรคเอดส์ก็เหมือนผู้ป่วยโรคอื่นๆทั่วไปที่ต้องการกำลังใจจากคนรอบข้าง ทราบว่าไม่ควรที่จะรังเกียจเตี้ยดฉันท์ผู้ติดเชื้อเพราะผู้ติดเชื้อในปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้น และพวกเขาก็เป็นคนส่วนหนึ่งของสังคม แต่อย่างไรก็ตามก็ยังเห็นว่าในความเป็นจริงแล้ว ตนเองอาจไม่สามารถปฏิบัติตนเช่นนั้นได้ แม้จะทราบดีว่าการรับประทานอาหาร, การใช้ห้องน้ำร่วมกับผู้ป่วย ฯลฯ ไม่ได้เป็นวิธีที่เชื้อเอดส์จะสามารถติดต่อกันได้ แต่ในใจลึกๆก็ยังเห็นว่าโรคเอดส์เป็นโรคที่น่ารังเกียจ อีกทั้งยังเป็นโรคที่ยังไม่มียารักษาให้หายขาดได้

ในจุดนี้เองที่อาจพิจารณาได้ว่า ทศนคติมิได้เป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความคิด, ความเชื่อในตัวบุคคล Miller เห็นว่า (Miller, 1987 อ้างใน Carl H. Botan และ Vincent HaZleton, Jr., 1989: 49-50) ความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงออกทางคำพูดต่อทัศนคติ (Verbal expression of an attitude) และทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม (Attitude-related behaviors) นั้น เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่แข็งแก่ง หลายครั้งที่เมื่อบุคคลแสดงออกทางคำพูดแล้วมักจะไม่ตรงกับพฤติกรรมของเขา ซึ่งแสดงว่าพฤติกรรมของบุคคลเป็นตรรกะนี้ชี้วัดพฤติกรรมได้ดีกว่าคำพูด ดังที่ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาส่วนใหญ่จะ

กล่าวว่า การเอื้ออาหารต่อผู้ติดเชื่อเป็นเรื่องที่สมควรกระทำ แต่หากอยู่ในสถานการณ์จริงแล้วตนเองคงทำเช่นนั้นไม่ได้

4. ความรู้สึกกลัวโรคเอดส์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้สึกกลัวโรคเอดส์มาก โดยให้เหตุผลว่าเป็นโรคที่สังคมรังเกียจ, ประณาม และไม่ยอมรับ อีกทั้งเป็นโรคที่ไม่สามารถทราบได้ว่าใครเป็น เพราะมีการแสดงอาการช้า สังเกตจากภายนอกก็ไม่สามารถทราบได้ และข้อสำคัญคือ คิดว่าตนเองเป็นผู้มีความเสี่ยงสูง อาจเป็นด้วยเพราะตนเองเป็นชายที่ยังชอบที่จะรักสนุกอยู่, เป็นหญิงที่มีอาชีพให้บริการทางเพศ หรือเป็นกลุ่มรักร่วมเพศที่มีค่านิยมชอบเปลี่ยนคู่นอนบ่อยๆ ซึ่งผู้วิจัยสังเกตพบว่า แม้จะเกิดความกลัวและทราบว่าตนเองมีโอกาสเสี่ยงต่อโรคเอดส์สูง กลุ่มตัวอย่างทุกท่านก็ยังคงมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อไป เพราะคิดว่าตนเองมีการป้องกันที่ดีทุกครั้ง ซึ่งน่าจะเพียงพอและมีความน่าเชื่อถือได้เกือบ 100 % ผู้วิจัยพบว่าในขณะที่กำลังทำสนทนากลุ่มนั้น กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มได้พูดเน้นถึงพฤติกรรมป้องกันของตนเองบ่อยมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม้การรณรงค์จะสามารถสร้างความรู้, ความน่าเชื่อถือให้กับกลุ่มตัวอย่างได้ แต่ไม่สามารถส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เลย

ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้ Leon Festinger นักจิตวิทยาผู้เป็นเจ้าของทฤษฎี Cognitive Dissonance หรือ ทฤษฎีความไม่สอดคล้องกันของความคิดกล่าวว่า "เมื่อบุคคลเกิดความขัดแย้งขึ้นเป็น 2 ทาง แต่ละทางไม่ลงรอยกัน มนุษย์เราจะพยายามขจัดความขัดแย้งโดยปรับความรู้สึกจากชอบหรือไม่ชอบให้เป็นไปในทางตรงกันข้าม นอกจากนั้นบุคคลจะพยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์ และข่าวสารที่จะทำให้เกิดการขัดแย้งกันของความคิด" (Leon Festinger, 1979: 3) แต่ในบางครั้ง เรายังคงพฤติกรรมเดิมอยู่ เนื่องจากสถานการณ์นั้นเป็นสถานการณ์ที่ยากต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Leon Festinger, 1979: 25-26)

1. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอาจก่อให้เกิดความเจ็บปวด หรือได้รับความสูญเสีย ในกรณีนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะสามารถอธิบายด้วยพฤติกรรมของกลุ่มหญิงอาชีพพิเศษที่หากเขาคิดว่าตนเองมีความเสี่ยงต่อโรคเอดส์สูง และหยุดประกอบอาชีพบริการนั้นเสีย เขาก็จะขาดรายได้ที่เคยได้รับไป
2. พฤติกรรมในปัจจุบันนั้น เป็นพฤติกรรมที่กระทำแล้วเกิดความพึงพอใจ ดังตัวอย่างของชายนักเที่ยว หรือชายรักร่วมเพศที่ยังคงมีพฤติกรรมสำส่อนทางเพศอยู่ เนื่องจากได้รับความพอใจจากการกระทำนั้น

3. ในบางครั้งก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ เนื่องจากเป็นพฤติกรรมจำยอม, ถูกบังคับ, ไม่มีทางออก หรือมีข้อจำกัดทางกายภาพ ดังกรณีของหญิงบริการหลายท่านที่จำต้องประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ เนื่องจากถูกบังคับให้ขายบริการเพื่อส่งรายได้อุปโภคบริโภค หรือจำยอมเพราะมีการศึกษาต่ำ, ไม่ทราบหนทางทำมาหากินอื่น เป็นต้น

(สำหรับปรากฏการณ์นี้ สามารถอธิบายได้หลายทฤษฎี แต่ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎี Cognitive Dissonance Theory ในการอธิบายเพื่อให้สอดคล้องกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2)

ในสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแม้บุคคลจะรับรู้ถึงความน่ากลัวของโรคเอดส์ แต่ยังคงมีพฤติกรรมเสี่ยงเช่นเดิม ผู้วิจัยเห็นว่าการรณรงค์ในลักษณะที่ให้ผลในระยะสั้น เช่น การรณรงค์ให้ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ จึงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสำสอนของบุคคลได้ จึงควรมีการรณรงค์ระยะยาวควบคู่ไปกับการรณรงค์ระยะสั้น เช่น การปลูกฝังจริยธรรม, ศีลธรรม ตั้งแต่วัยเยาว์น่าจะเป็นวิธีที่ใช้ได้ผลมากกว่าการรณรงค์ระยะสั้นเพียงทางเดียว

แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่จะเห็นว่าโรคเอดส์เป็นโรคที่น่ากลัว แต่ก็ยังคงมีส่วนน้อยที่เห็นว่าโรคเอดส์เป็นโรคที่ไม่น่ากลัวเลย โดยจากการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่างบางท่านมองว่าตนเองน่าจะมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ต่ำ ทั้งๆที่ยังมีพฤติกรรมสำสอนทางเพศอยู่ เพราะตนเองมีการป้องกันโดยการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ และตนเองมีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของถุงยางอนามัยค่อนข้างมาก ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าเมื่อถามกลุ่มตัวอย่างกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งถึงความเสี่ยงของกลุ่มตนเอง ก็จะได้รับคำตอบว่ากลุ่มตนมีความเสี่ยงน้อยกว่ากลุ่มอื่น เห็นว่าพวกตนมีความรู้เรื่องโรคเอดส์มากแล้ว เช่น เมื่อถามกลุ่มชายนักเที่ยว กลุ่มตัวอย่างจะเห็นว่ากลุ่มชายรักร่วมเพศน่าจะมีความเสี่ยงสูง, กลุ่มหญิงอาชีพพิเศษเห็นว่าแม้กลุ่มตนจะมีความเสี่ยงสูง แต่ตนมีการป้องกันที่ดีและทุกครั้ง กลุ่มนักศึกษาน่าจะมีความเสี่ยงต่อโรคเอดส์สูงกว่ากลุ่มตน เพราะยังไม่มีรู้จักการป้องกัน, กลุ่มตัวอย่างชายรักร่วมเพศไม่ได้คิดว่าพวกตนมีความเสี่ยงสูงเช่นเดียวกับที่ผู้อื่นเห็น เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นเรื่องของ "Self Positive Bias" ที่เกิดขึ้นกับคนโดยส่วนมาก นั่นคือ การรับรู้ว่าตนเองมีความเสี่ยงต่อโรคเอดส์น้อยกว่าผู้อื่น

การศึกษาของ Priya Raghbir และ Geeta Menon เรื่อง Aids and Me, Never the Twain Shall Meet: The Effect of Information Assessability on Judgments of Risk and Advertising Effectiveness พบว่า คนเราจะรับรู้ว่าตนเองมีความเสี่ยงต่อโรคเอดส์ต่ำ และเห็นว่าผู้อื่นมีความเสี่ยงต่อโรคเอดส์สูงกว่า การรับรู้เช่นนี้เป็นเพราะมนุษย์โดยปกติทั่วไป จะมีความคิดใน

ทางส่งเสริมตนเอง (Self-enhancing) เพื่อเป็นการคงไว้ซึ่งการเคารพนับถือตนเอง (Self-esteem) นั่นคือ บุคคลจะคิดถึงสิ่งดีที่จะเกิดขึ้นแก่ตน (เช่น การมีบุตรที่เก่ง,ดี) แต่จะคิดถึงเรื่องไม่ดีว่าจะเกิดขึ้นแก่ผู้อื่น (เช่น การมีปัญหาในการหางาน) นอกจากนี้การศึกษายังพบว่าผู้ที่มีความคล้ายคลึงกับเรา เราจะรับรู้ว่าเขามีความเสี่ยงต่ำเช่นเดียวกับเราด้วย แต่หากเขามีความแตกต่างกับเรา เราจะเห็นว่าเขามีความเสี่ยงต่อโรคเอดส์สูงด้วย นั่นคือบุคคลมีแนวโน้มที่จะคิดว่าผู้ที่มีความคล้ายคลึงกับตนเองจะมีทัศนคติและพฤติกรรมเช่นเดียวกับตนเองด้วย อย่างไรก็ตาม การวิจัยในครั้งนี้ก็แนะนำถึงวิธีลด Self Positive Bias โดยการเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลการเกิดโรคเอดส์ (The Accessibility of a cause of AIDS) ในความทรงจำของผู้รับสารต่อการรับรู้ความเสี่ยงเกี่ยวกับโรคเอดส์ เพื่อให้บุคคลเห็นความสำคัญต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรคเอดส์ เพราะเมื่อเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลมากเกินไป บุคคลจะมีข้อมูลในความจำมากเท่านั้น และสามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้ได้อย่างมั่นใจมากขึ้น และเมื่อบุคคลเห็นเช่นนั้นแล้ว เขาจะรับรู้ความเสี่ยงต่อโรคเอดส์ของตนเองสูงขึ้นด้วย ซึ่งเป็นจุดที่สามารถลด Self Positive Bias ได้ นอกจากนั้นแล้วยังเห็นว่า การสื่อสารโรคเอดส์ควรต้องแจ้งให้ทราบถึงสาเหตุการเกิดโรค อีกทั้งต้องเพิ่มเนื้อหาของกรณีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยเข้าไปในสารโฆษณาด้วย เพื่อเป็นการชักนำถึงทัศนคติ และความตั้งใจในการมีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์

เมื่อถามว่าจะมีการดำเนินชีวิตต่อไปอย่างไรหากเกิดโชคร้ายต้องติดเชื้อเอดส์ขึ้นมาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มจะมีพฤติกรรมเช่นเดียวกัน คือคิดว่าตนเองคงจะต้องทนอยู่ต่อไป แม้ว่าจะเสียใจมากและช็อกในครั้งแรกที่รู้ โดยการมีกำลังใจที่ดี รักษาสุขภาพร่างกายและจิตใจ ไม่ไปแพร่เชื้อให้ใคร และจะไม่รับเชื้อเพิ่ม จะทำบุญ นั่งสมาธิ และทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม พร้อมกับต้องการให้ผู้คนแวดล้อมให้กำลังใจกับตนเองด้วย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า อันที่จริงแล้วผู้เข้าร่วมกลุ่มทุกท่านทราบว่าการพฤติกรรมล่าสอนทางเพศของตนเป็นสิ่งผิด แต่ก็ยังคงจะปฏิบัติต่อไปโดยยังไม่เห็นว่ามีผลเสียเช่นไร จะแก้ไขต่อเมื่อสายเกินไปแล้วเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่า มีปัจจัยหลายประการที่ทำให้คนเราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ในทันที เช่น ความจำเป็นในการประกอบอาชีพ, นิสัยส่วนตัว, ค่านิยมสังคม, การสนับสนุนจากเพื่อนฝูงใกล้ชิด ซึ่งถือได้ว่าเป็นรางวัลของพฤติกรรม (Reward) และการที่ยังไม่พบตัวอย่างบุคคลที่ได้รับการลงโทษจากพฤติกรรมของตน (Punishment) เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างชายรักร่วมเพศท่านหนึ่งอาจจะมีพฤติกรรม "แก้แค้น" กับบุคคลที่ทำให้ตนต้องติดเชื้อเอดส์ด้วย โดยกล่าวว่าตนเองจะนำเชื้อไปแพร่ให้คนอื่นได้เป็นด้วย ซึ่งผู้วิจัยสังเกตว่า ชายรักร่วมเพศท่านนี้จะมีความกลัวโรคเอดส์สูงมาก ซึ่งสังเกตได้จากคำตอบที่ได้ เช่น กล่าวว่าตนเองจะไม่ไปตรวจเลือด, ไม่อยาก เพราะกลัว หรือเมื่อถามว่าหากเป็นโรคเอดส์จะ

ปฏิบัติตนอย่างไร ชายรักร่วมเพศท่านนี้จะปฏิเสธคำถามโดยกล่าวว่าตนเองคงไม่ติดหรอก เป็นไปไม่ได้ และเมื่อเพื่อนบอกให้ตอบให้ตรงประเด็น ชายผู้นี้จะนั่งนิ่งอยู่นานก่อนจะตอบคำถาม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นจุดที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในการรณรงค์ให้กับผู้ติดเชื้อได้มีทัศนคติที่ต่อสังคม ไม่ให้เกิดความรู้สึกว่าจะต้อง"แก้แค้น" หรือสร้างปัญหาให้กับสังคม ในขณะที่สังคมเองก็ควรให้ความเห็นอกเห็นใจผู้ติดเชื้อด้วย

5. ประสิทธิภาพของสื่อเอ็ดสียุคปัจจุบัน

ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า สื่อรณรงค์โรคเอดสียุคปัจจุบันนี้มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น เพราะเมื่อพิจารณาแนวโน้มผู้ติดเชื้อรายใหม่จะพบว่าแนวโน้มลดลงอย่างชัดเจน (กรุณาดูตารางจำนวนผู้ป่วยเอดสียุคคนนอก) ซึ่งเป็นจุดที่ทำให้เห็นว่าการรณรงค์ในปัจจุบันมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยของ R.F. Soames Job เรื่อง Effective And Ineffective Use of Fear in Health Promotion Campaigns พบว่าประสิทธิภาพของความกลัวจะเกิดขึ้นได้ หากมีการรณรงค์ในลักษณะของการลดความน่ากลัวให้น้อยลงเป็นลำดับ โดยต้องมีคุณสมบัติ 5 ประการดังต่อไปนี้

1. มีความกลัวในเรื่องนั้นๆ อยู่ก่อนแล้ว
2. มีตัวอย่างสถานการณ์ของความน่ากลัวนั้นจริง
3. ต้องกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการในการรณรงค์นั้นให้ชัดเจน
4. ระดับของความน่ากลัวที่ใช้ลดลงนั้น ต้องลดลงเนื่องจากเกิดพฤติกรรมที่ต้องการพอสมควรแล้ว จึงสามารถลดความน่ากลัวได้
5. ใช้ความน่ากลัวเพื่อเสริมแรงให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ

อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์ดังที่ได้กล่าวนี้ ไม่จำเป็นที่การใช้ความน่ากลัวจะประสบผลสำเร็จเสมอไป โดยปกติวิธีการเสริมแรงทางบวกได้พิสูจน์แล้วว่า จะได้ผลที่ดีกว่าการใช้ความน่ากลัว อย่างไรก็ตามก็ต้องมีการพิสูจน์ ติดตามผลว่าเป็นอย่างไร เพราะในบางครั้งอาจเกิดผลกระทบบนทางตรงกันข้าม (The opposite effect)

ในจุดนี้เองทำให้ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า การรณรงค์ของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบสื่อเอ็ดสียุคเป็นขั้นตอน และสอดคล้องกับงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ทำให้สามารถลดจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจากเดิมสื่อรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์จะใช้ความน่ากลัวใน

ระดับสูง ต่อมาเมื่อเห็นว่ามีผลกระทบต่อผู้ติดเชื้อจึงค่อยๆลดความน่ากลัวในสื่อเฮดส์ลง แต่แม้ว่าจะไม่ใช้ความน่ากลัวหรือใช้ความน่ากลัวในระดับต่ำ ประชาชนส่วนใหญ่ก็รับรู้ถึงความน่ากลัวของโรคเอดส์แล้วอันเนื่องมาจากการรณรงค์ในระยะแรก (ซึ่งเป็นคุณสมบัติประการที่ 1) และเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อเอดส์อย่างรวดเร็ว ทำให้จำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้น และเริ่มปรากฏว่ามีผู้เสียชีวิตจำนวนมากในปีต่อมา ผู้คนใกล้ชิดได้เห็นตัวอย่างบุคคลที่ติดเชื้อเอดส์และเสียชีวิตในสถานการณ์จริง ดังตัวอย่างจังหวัดเชียงใหม่ที่มีผู้ติดเชื้อจำนวนมากและเริ่มทยอยเสียชีวิตตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้เล่าให้ฟัง (ซึ่งเป็นคุณสมบัติประการที่ 2) การรณรงค์โดยส่วนใหญ่มีการแจ้งให้ทราบ, กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการชัดเจน เช่น "ครั้งเดียวก็ตายได้ & สวมถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์" (ซึ่งเป็นคุณสมบัติประการที่ 3) พฤติกรรมการสวมถุงยางอนามัยเริ่มเป็นที่ยอมรับจากคนทั่วไป เพราะมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง ดังคำบอกเล่าจากตัวอย่างกลุ่มหญิงอาชีพพิเศษที่กล่าวไว้ว่า ทั้งตนเองและแขกผู้มารับบริการก็กลัวโรคเอดส์ทั้งนั้น ฉะนั้นก็จะบอกให้แขกใช้ถุงยางอนามัยก่อนมีเพศสัมพันธ์ (ซึ่งเป็นคุณสมบัติประการที่ 4) นอกจากนี้พบว่าในสื่อบางประเภทยังคงใช้ความน่ากลัวอยู่ (ซึ่งเป็นคุณสมบัติประการที่ 5) ด้วยคุณสมบัติ 5 ประการข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าน่าที่จะเป็นสาเหตุหนึ่งของการลดจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ในประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

1) การนำความกลัวมาใช้ในงานรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์

สื่อรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์มีความแตกต่างจากสื่อรณรงค์โดยทั่วไป เนื่องจากโรคเอดส์เป็นโรคที่มีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึกอย่างลึกซึ้ง อีกทั้งเป็นโรคที่มีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ฉะนั้นแล้วการพิจารณาสร้างสรรคสื่อเอดส์จึงจำเป็นต้องมีความพิถีพิถัน รอบคอบมากกว่าสื่อรณรงค์โดยทั่วไป

จากการประมวลภาพรวมที่ได้จากการวิจัย พบว่ายังคงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ความน่ากลัวมานำเสนอในงานรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ แต่ระดับของความน่ากลัวที่นำมาใช้นั้น น่าจะอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง มากกว่าการใช้ความน่ากลัวในระดับสูง เพราะหากไม่นำความน่ากลัวมานำเสนอในสื่อเอดส์แล้ว จะพบว่าคนในรุ่นหลังหรือเด็กสมัยใหม่จะไม่ได้รับรู้ถึงความน่าเกลียดน่ากลัวของโรค เป็นเหตุให้ไม่มีความตระหนักถึงความจำเป็นในการป้องกัน รวมถึงการรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติ ค่านิยมในเรื่องเพศสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การรักษาวลสงวนตัวของเพศหญิงก็ลบล้างไป พฤติกรรมสำส่อนทางเพศเพิ่มมากขึ้น

การศึกษาของ Fen Rhodes และ Richard J. Wolitski ในเรื่อง Percieved Effectiveness of Fear Appeal in Aids Education: Relationship to Ethnicity, Gendar, Age , and Group Membership พบว่า การใช้โปสเตอร์ที่ใช้ความน่ากลัวระดับสูงมานำเสนอมีประสิทธิภาพมากกว่าโปสเตอร์ที่ใช้ความน่ากลัวระดับต่ำมานำเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แม้ว่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินี้จะไม่รวมถึงตัวแปร: อายุ, เพศ, ชาติพันธุ์ และการเป็นสมาชิกของกลุ่ม การค้นพบที่ได้นี้ เป็นการค้นพบที่สนับสนุนประสิทธิภาพของการใช้ความน่ากลัวมานำเสนอ (Fear appeal) และเห็นว่าการใช้ความน่ากลัวจะทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถรับทราบได้ดีขึ้น และอาจจะประสบความสำเร็จในงานส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามปกติฐาน(Norm)ของกลุ่ม รวมทั้งจูงใจให้บุคคลลดความเสี่ยงในการติดเชื้อเอดส์

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่ารูปแบบของการสื่อสารโรคเอดส์ที่ใช้ความน่ากลัวในการนำเสนอนี้ก็ไม่ได้ควรที่จะใช้ในลักษณะของการสื่อสารมวลชน เพราะอาจส่งผลกระทบต่อผู้ติดเชื้อเอดส์ และก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาภายหลังได้ จึงน่าจะสื่อสารในลักษณะของสื่อบุคคลมากกว่า เช่นการให้การศึกษารื่องเพศศึกษา และความรู้เรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนตั้งแต่ระดับมัธยมต้น, การสาธิตการใช้ถุงยางอนามัย, การส่งเสริมในเรื่องของจริยธรรมและพุทธศาสนา หรือในสื่อแผ่นพับหรือโปสเตอร์ที่แจกให้กับคนเฉพาะกลุ่มเท่านั้น เพื่อเป็นการเตรียมความรู้ในขั้นพื้นฐาน สร้างค่านิยมของการรักเดียวใจเดียวให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ ที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นกำลังสำคัญของชาติ

นอกจากกลุ่มดังกล่าวแล้ว กลุ่มหญิงอาชีพพิเศษ, ขายนักเที่ยว, ทหารเกณฑ์, กรรมกร, ชาวประมง ฯลฯ ก็ถือได้ว่าเป็นผู้มีความเสี่ยงสูงต่อโรคเอดส์และเป็นกลุ่มที่ควรที่จะได้รับสื่อที่ใช้ความน่ากลัวมานำเสนอเช่นกัน ซึ่งการส่งสารอาจมีรูปแบบคล้ายคลึงกับเด็กวัยรุ่น คือใช้สื่อบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือในการสื่อสารแทนการใช้สื่อมวลชน สื่อประเภทแผ่นพับ, โปสเตอร์ที่ให้ความรู้ก็ควรใช้ข้อเท็จจริง ซึ่งในจุดนี้น่าที่จะพิจารณาได้ว่าข้อเท็จจริงก็ถือได้ว่าเป็นสารที่มีความน่ากลัวในตัวเองแล้ว ไม่ควรใช้รูปภาพน่าเกลียดน่ากลัวของโรคเอดส์มานำเสนอ เพราะจะทำให้คนเพิกเฉย ไม่สนใจงานรณรงค์เลย เพราะธรรมชาติของมนุษย์จะมีแรงจูงใจในการหลีกเลี่ยง, ถอยห่างจากสิ่งอันเป็นที่ไม่พึงประสงค์

อย่างไรก็ตาม ความน่ากลัวที่นำมาใช้นำเสนอในงานโรคเอดส์ก็ไม่ควรใช้ในระดับที่เท่ากันในทุกสื่อ แต่น่าที่จะพิจารณากลุ่มประชากรเป้าหมายที่รับสารเป็นหลัก อีกทั้งควรตระหนักไว้เสมอว่า การใช้ความน่ากลัวจะมีทั้งผลดีและผลเสียต่อผู้รับสาร คือนอกจากจะทำให้ผู้รับสารกลัวและ

หลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงแล้ว ผู้ติดเชื้อเอดส์อาจได้รับการประณาม, รังเกียจจากสังคมด้วย ฉะนั้น การรณรงค์จึงควรมีเนื้อหาที่หลากหลายคือ รณรงค์ป้องกันโดยให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของโรคเอดส์ พร้อมกับให้กำลังใจผู้ติดเชื้อไปด้วยในเวลาเดียวกัน

2. เนื้อหาของสื่อรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ในอนาคต

จากข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างผู้มีความเสี่ยงสูงทั้ง 3 กลุ่ม และข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันผู้คนมีความตระหนักในปัญหาการยอมรับผู้ติดเชื้อเอดส์มากขึ้น เนื่องจากจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ในปัจจุบันเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างน่าตกใจโดยผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่ไม่ได้รับการยอมรับให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และนอกจากตัวผู้ติดเชื้อเองแล้ว สมาชิกในครอบครัวก็ได้รับผลกระทบไปด้วย ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆตามมา เนื้อหาของสื่อเอดส์จึงหันมาเน้นถึงความสัมพันธ์, การให้กำลังใจผู้ติดเชื้อมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยว่าเป็นสารรณรงค์ที่สอดคล้องกับสถานการณ์โรคเอดส์ในปัจจุบัน แต่ก็ยังเห็นว่าเป็นสื่อที่ใช้แก้ปัญหาที่ปลายเหตุเท่านั้น อันที่จริงแล้วนอกจากเนื้อหาของการยอมรับผู้ติดเชื้อแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะผลิตสื่อที่มีเนื้อหาแสดงถึงความรักและความอบอุ่นในครอบครัวอันเป็นพื้นฐานของความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลด้วย เนื่องจากครอบครัวเป็นหน่วยสังคมที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยหรือสถาบันแรกที่มนุษย์รู้จัก เป็นสถาบันแรกที่จะวางรากฐานความรู้สึกนึกคิดให้แก่เด็ก และการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ พี่น้อง และผู้ที่อยู่รวมกันในครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของเด็กในจะฝังอยู่ในจิตใจของเขาตลอดไป แต่ในสังคมปัจจุบันความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างสมาชิกในครอบครัว ลดน้อยลงกว่าแต่ก่อนมาก (อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม และสุวรรณ วรวรรณ 2530: 163, 183 อ้างใน วรณี รัชवालทิพากร 2539: 270) ดังนั้นเนื้อหาเกี่ยวกับ "การสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว" จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้แล้วการรณรงค์ในเรื่องของการตรวจเลือดก่อนแต่งงานและการตรวจเลือดก่อนตั้งครรภ์ ก็เป็นแนวทางปลูกฝังค่านิยมที่ดีอย่างหนึ่งเพื่อป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์จากกลุ่มชายนักเที่ยวเข้าสู่กลุ่มแม่บ้านและเด็กทารก จากการศึกษาของวรณี รัชवालทิพากร (2539: 270) เรื่องการประเมินคุณลักษณะของสื่อวิถีทัศน์เรื่องเอดส์และแนวโน้มการผลิตสื่อวิถีทัศน์เรื่องเอดส์ในการป้องกันและควบคุมเอดส์ในประเทศไทย พบว่าพฤติกรรมเสี่ยงหลายอย่างไม่สามารถห้ามได้ การดำเนินนโยบายในการป้องกันเอดส์ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาระยะยาวคือ "การสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว" และในแนวทางป้องกันเอดส์ระยะสั้นด้วยวิธีการ

ต่างๆ เช่นโดยการใช้ถุงยางอนามัยในการป้องกัน และการตรวจเลือดก่อนแต่งงานหรือก่อนตั้งครรภ์ (ผู้วิจัย)

นอกจากนั้นแล้ว สื่อรณรงค์โรคเอดส์ยังควรเน้นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับสาเหตุ อาการ การติดต่อ การป้องกัน และรักษาโรคเอดส์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้ประชาชนระมัดระวังและป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์และไม่ให้ประชาชนเกิดความกลัวโดยไม่มีเหตุผล

ผู้วิจัยยังเห็นว่าควรเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับจำนวนผู้ป่วยและจำนวนผู้เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ เพื่อให้ประชากรทราบถึงสถานการณ์โรคเอดส์ และชี้ให้เห็นว่าถ้าไม่รู้จักป้องกันตัวเองให้ถูกวิธี ทุกคนก็จะมีโอกาสติดเชื้อไวรัสเอดส์

3. ควรมีสื่อสนับสนุนอื่นๆ ที่นอกเหนือจากสื่อโทรทัศน์

แม้ว่าการสื่อสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ผ่านสื่อประเภทโทรทัศน์ถือเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญ แต่ก็มีข้อจำกัดประการหนึ่งคือเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารเบื้องต้นเพื่อเรียกร้องความสนใจมากกว่าที่จะมุ่งเน้นรายละเอียด ดังนั้น จึงควรเสริมรายละเอียดด้านความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์โดยอาศัยสื่อประเภทอื่น เช่นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล ตลอดจนการจัดกิจกรรมด้านการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการรณรงค์ทิสตรี และส่งเสริมกฎหมายการเท่าเทียมกัน

4. ความตั้งใจจริงของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์

การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ที่ผ่านมาของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง แม้ว่าจะได้ผลสำเร็จตามที่ต้องการ แต่ก็ยังคงพบปัญหาในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ผู้รับผิดชอบไม่มีความตั้งใจจริงไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของฝ่ายอื่นๆ ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียในการผลิตสื่อรณรงค์ที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้รับผิดชอบไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทั้งในเรื่องของการสื่อสาร และความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคเอดส์อย่างแท้จริง ทำให้การทำงานต้องล่าช้าอยู่กับที่ มากกว่าที่จะได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วและดีกว่าที่เป็นอยู่ เพราะความเชี่ยวชาญในด้านใดด้านหนึ่งนั้น ผู้รับผิดชอบควรที่จะได้รับการเรียนรู้ในระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควร ผู้รับผิดชอบจำเป็นต้องติดตามสถานการณ์โรคเอดส์อยู่เสมอ และมีความแน่วแน่ในการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์อย่างจริงจัง

นอกจากนั้นแล้วการจัดสรรกำลังคนในการทำงานก็ควรที่จะมีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากปัญหาโรคเอดส์เป็นปัญหาระดับชาติ แต่ผู้ดูแลปัญหาอย่างจริงจังมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับคนทั้งประเทศ ซึ่งไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหอย่างจริงจังได้ ฉะนั้นหน่วยงานทุกหน่วยงานจึงน่าที่จะมีการเพิ่มกำลังคนให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ ผู้รับผิดชอบก็ควรตระหนักในผลกระทบอันร้ายแรงของโรคเอดส์ที่มีต่อสังคม และมีความตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหาที่ทวีความรุนแรงนี้ให้ลดลงได้

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. วิธีการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นวิธีการทางอ้อมที่ใช้วัด "ความรู้สึกกลัว" ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถวัดออกมาเป็นตัวเลขที่ชัดเจนได้
2. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีความเสี่ยงต่อโรคเอดส์สูง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถหาจากแหล่งต่างๆ ได้โดยง่าย อีกทั้งเป็นการศึกษาด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่ ทำให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมีลักษณะไม่หลากหลายเท่าที่ควร เช่น กลุ่มตัวอย่างชายมักเป็นข้าราชการที่มีอายุ 25 - 50 ปี เท่านั้น ไม่มีบุคคลอาชีพอื่นเข้าร่วมในการสนทนา, กลุ่มตัวอย่างหญิงอาชีพพิเศษเป็นหญิงในสถานอาบอบนวดที่มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี ไม่มีหญิงอาชีพรูปแบบอื่น, กลุ่มตัวอย่างชายรักร่วมเพศ เป็นกลุ่มชายที่มีลักษณะเป็นหญิงที่เรียกว่า "Gay Queen" เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเท่านั้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องของการใช้ความน่ากลัวที่น่าเสนอในงานรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ในสื่ออื่นๆ

เนื่องจากสื่อแต่ละประเภทมีคุณลักษณะเฉพาะและข้อจำกัดแตกต่างกัน สื่อภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ แม้จะสร้างความน่าสนใจกับผู้รับสารสูง แต่ก็มีข้อจำกัดในเรื่องความยาวของเนื้อหาสาร, เป็นสื่อที่ติดอยู่กับที่ และผู้รับสารไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะได้รับสื่อเอดส์ในเวลาใด ตรงข้ามกับสื่อสิ่งพิมพ์ที่แม้สร้างความน่าสนใจได้ด้อยกว่าสื่อโทรทัศน์ แต่สามารถบรรยายละเอียดได้อย่างครบถ้วน และผู้รับสารจำเป็นต้องชวนขยายเปิดรับสารด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การใช้

ความน่ากลัวมานำเสนอในงานรณรงค์โรคเอดส์นั้น อาจใช้ได้กับสื่อโทรทัศน์เท่านั้น เพราะเนื้อหาในสื่อสั้น, ระยะเวลาการแพร่ภาพสั้น ต่างจากสื่อสิ่งพิมพ์ เพราะหากใช้ความน่ากลัวมานำเสนอในขณะที่เนื้อหาสารมีความยาวมาก และตัวผู้รับสารสามารถเลือกรับสารเองได้ โดยปกติคนเราจะหลีกเลี่ยงสารที่ทำให้ตนเองเกิดความไม่สบายใจ และการใช้ความน่ากลัวมานำเสนอในสื่อสิ่งพิมพ์จึงอาจไม่เป็นประโยชน์เท่าที่ควร

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรที่จะทำการศึกษาวิจัยถึงการนำความน่ากลัวมานำเสนอในสื่ออื่นๆ นอกเหนือจากสื่อภาพยนตร์โฆษณาด้วย

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องการนำความน่ากลัวมานำเสนอในงานรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์กับกลุ่มประชาชนทั่วไป

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ในสังคม ที่แม้ไม่ถึงเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อโรคเอดส์สูง แต่การรณรงค์ก็ไม่สามารถละทิ้งกลุ่มนี้ได้ อีกทั้งผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยกับกลุ่มผู้มีความเสี่ยงสูง ไม่สามารถนำมาใช้กับประชาชนทั่วไปได้เลย เนื่องจากบุคคลทั้ง 2 กลุ่ม มีแนวทางการดำเนินชีวิต, ประสบการณ์, ความนึกคิด หรือพฤติกรรม ฯลฯ ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรที่จะทำการศึกษาวิจัยถึงการนำความน่ากลัวมานำเสนอกับกลุ่มประชาชนทั่วไป นอกเหนือจากกลุ่มผู้มีความเสี่ยงสูงด้วย เพื่อป้องกันไม่ให้มีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย